

ARES

ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES

SJIF 2021: 5.723

Cite Factor 2020-21: 0.89

2021/10

VOLUME 2

ISSUE 10

*We increase scientific
potential together!*

ARES.UZ

Exact Sciences
Natural Sciences
Technical Sciences
Pedagogical Sciences
Medical Sciences
Social and Humanitarian Sciences

THE JOURNAL OF
ACADEMIC RESEARCH IN
EDUCATIONAL SCIENCES

ISSN 2181-1385

VOLUME 2, ISSUE 10

OCTOBER 2021

www.ares.uz

TA'LIM-TARBIYA JARAYONIGA INTEGRATSION YONDASHUVNING MAZMUNI

Marxabo Xudayqulovna Qilichova

Jizzax davlat pedagogika institute o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ta'lim jarayonini integratsiyalash pedagogik muammolari haqida so'z borgan.

Kalit so'zlar: aloqadorlik, barkamol shaxs, integratsiya, yaxlit, shaxsni shakllantirish, mantiqiy va emotsional,

ABSTRACT

This article discusses the pedagogical problems of integrating the educational process.

Keywords: relevance, harmonious personality, integration, integrity, personality formation, logical and emotional,

KIRISH

Jamiyatdagi integratsiya jarayonida insonning integratsiya – alohida elementlarni yig'ib, [ularni birlashtirish](#), yaxlit holga keltirish deb tushunish mumkin. Shuningdek, ko'pchilik olim va metodistlar integratsiya muammosining mazmun-mohiyatini aniqlash bo'yicha fikr berganlar Hozirgi kunda "Integratsiya" tushunchasining aniq ta'rifi metodik adabiyotlarda, bu muammo bo'yicha shug'ullangan olimlar tomonidan bir-biriga yaqin bo'lgan ta'riflarda berilgan. Ta'limni integratsiyalashning asosiy maqsadi boshlang'ich maktabdayoq tabiat va jamiyat haqida yaxshi tasavvur asoslarini qo'yish va ularning rivojlanishi qonunlariga o'z munosabatini shakllantirishdir. Mana shuning uchun kichik maktab o'quvchisi predmet yoki voqea hodisalarni bir necha tomondan ko'rishi muhim: mantiqiy va emotsional tomondan badiiy asarda hamda ilmiy-ommabop maqolada biolog, so'z ustasi, rassom, musiqachi nuqtai nazaridan va boshqalar. Ilmiy dunyoqarashni shakllantirishda yashirin aloqadorlik va bog'lanishlarni aniqlay bilish, fanlararo bog'lanish, ya'ni uzviylikni ta'minlash bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. Chunki fanlararo aloqadorlik ta'minlangan holda, darsni tashkil qila olgan

o'qituvchi o'quvchilarda o'zining faniga bo'lgan qiziqishini oshiribgina qolmasdan, mazkur fanni o'zlashtirishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ma'lumki, pedagogika fani yuksak aqliy salohiyatga ega bo'lgan barkamol avlodni shakllantirishga qaratilgan bo'lib, shunga ko'ra bugungi kunda davlatimiz va jamiyatimiz tomonidan qabul qilingan muhim me'yoriy hujjatlar – “Ta'lim to'g'risida”gi Qonun, “2004-2009 yillarda maktab ta'limini rivojlantirish Davlat umummilliy dasturi”da ko'rsatib o'tilgan barkamol shaxsni shakllantirish yo'nalishlari, qonunyalari va tamoyillariga asoslangan holda keng ko'lamli tadqiqotlarni amalga oshirish zaruriyati vujudga keldi. Shu sababli pedagogika fani haqli ravishda davlat tomonidan fanning ustuvor sohalaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Bu jaraynda esa oliy ta'lim tashkilotlarida fanlararo aloqadorlikni tizimli tarzda amalga oshirish natijasida o'quv-tarbiya jarayonining aloqadorligi sezilarli darajada ortadi. O'quvchilarda dialektik tarzda fikrlash ko'nikmalari shakllandi. [Shu bilan bir qatorda](#), o'quv fanlariga oid bilim va qiziqishlarini rivojlantirishning muhim shartidir.

NATIJALAR

Zamonaviy sharoitlarda fanlarni o'qitishda ularning integratsiyasini ta'minlashga yetarli e'tibor berilmay kelmoqda. Hatto, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi o'quv rejalaridagi fizika va elektrotexnika, kimyo va materialshunoslik kabi fanlar ham tizimli o'zaro bog'liqlikni ta'minmagan holda o'qitilmoqda. Muammoni bartaraf etishga qaratilgan tadbirlar esa tegishli o'quv rejalarida ushbu fanlarni o'qitishning vaqt bo'yicha muvofiqlashtirilishi yoki fanlar mazmunini qisman uyg'unlashtirishga oid tadbirlar bilan cheklanmoqda. Uni tubdan hal qilish uchun esa, talabalar egallaydigan bilimlari yuqori sifat darajasini ta'minlovchi o'quv fanlari integratsiyasining zaruriy shart-sharoitlari, shakl, mazmun va vositalarini ishlab chiqish talab etilmoqda. Didaktika o'quv fanlarini integratsiyalashga bir qancha yondashuvlarni taklif qiladi, biroq hali bu jarayonning umume'tirof etilgan mazmuni, shakl va vositalari yaratilgan emas. Ko'pchilik pedagog olimlar ta'limdagi integratsion jarayonlarni o'rganishda fundamental fanlarni integratsiyalashdagi tasavvurlardan kelib chiqqan holda ish ko'radilar. Bu holat integratsiyaning dastlab fundamental tarmoqlarda amalga oshib, keyinchalik pedagogika sohasiga

tarqalganligi bilan izohlanadi. Ta'kidlash joizki, o'quv fanlari ilmiy fanlardan farq qiladi. Faqat bu farq ular mazmunida emas, balki bilimlarning berilish shakli, hajmi va bayon qilinish chuqurligida o'z aksini topadi. O'quv fanini o'rganishdan maqsad o'quvchini fandagi ob'ektiv yangilik bilan tanishtirish emas, balki unda sub'ektiv yangilikka ega bo'lgan bilimlarni shakllantirishdan iborat.

MUHOKAMA

O'quv fanlari integratsiyasi ilm-fandagi shu jarayonlardan farq qiladi. Bu ma'noda integratsiya – fanlarning differentsiatsiyasi tufayli tarixan tarkib topgan o'quv fanlariga bo'lib o'qitish tizimining kamchiliklarini tuzatishga qaratilgan ularning o'zaro bog'liqligini ta'minlash shakli sifatida qaralishi mumkin. O'quv fanlarini integratsiyalashning didaktik mohiyati turli o'quv fanlari bo'yicha yangi bilimlarni shakllantirishning kontseptual tuzilma va metodlarini aniqlash imkonini beruvchi pedagogik tadbirlar tartibi hamda qonuniyatlarini ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi. Tor ma'noda qaralganda, o'quv fanlari integratsiyasi fan sohalari va ilmiy bilimlar o'zaro sintezining uzviy davomi hisoblanadi. O'quv fanlari integratsiyasining asosiy maqsadi sub'ektiv yangi bilimlarni sintez qilishdan iborat bo'lib, integratsiya jarayonlarining bosh vazifasi – sub'ektiv yangi ilmiy bilimlarni sintez qilishga qaratilgan pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqishdan iborat. O'quv fanlarini integratsiyalashgan holda o'rganishda sub'ektiv yangi bilimlar sintezi qanday kechadi? – degan savol yuzaga kelishi mumkin. Didaktikada turli fanlarga taaluqli o'quv materiallarini bitta kursga birlashtirish kabi integratsiyaning turli shakllari taklif qilinadi. Biroq, pedagogik tajribalar bu kabi shakllarning yetarli samara bermasligini ko'rsatmoqda. Biz, ta'lim tizimida tarixan tarkib topgan fanlarga bo'lib o'qitish tizimi saqlanib qolishining tarafdorimiz. O'quv fanlari nisbatan mustaqil bo'lishi kerak, chunki ularning har biri o'z tili, tushunchalar apparati, metodologiyasi, metodikasi, tadqiqot predmeti va kontseptsiyasiga ega alohida fan sohasini ifoda etadi. Shu bilan birga, ularni o'zaro bog'liqlikda o'rganish bilan bog'liq imkoniyatlar ro'yobga chiqarilishi lozim. Bunday imkoniyat jumladan fanlararo yondashuv asosida ta'minlanadi. Uni o'quv fanlarini integratsiyalash shakli sifatida ham, sub'ektiv yangi bilimlarni sintez qilish metodi sifatida ham qarash mumkin. Biz fanlararo yondashuvni umumta'lim hamda maxsus fanlarni integratsiyalashda pedagogika fani uchun eng optimal yo'nalish sifatida qaraymiz. Biz o'quv fanlarini integratsiyalash natijasi fanlar o'zaro bog'lanmagan holda

o'rgatilganda shakllantirish mumkin bo'lmagan sub'ektiv yangi bilimlarning o'zlashtirilishi, — degan kontseptual g'oyaga tayanamiz.

XULOSA

Ta'lim jarayonida yangi bilimlarning fanlararo sintez jarayoni juda sekin kechib, ba'zida u bir qancha o'n yilliklarga teng davrni qamrab oladi. O'quv jarayonida o'qituvchi bir yoki bir necha mashg'ulot, yoki hatto bir necha daqiqa ichida talabani ilgari turli fanlariga oid o'zlashtirilgan bilimlarga tayanuvchi sub'ektiv yangi bilimga “olib kelishi” kerak bo'ladi. Ya'ni, bilimlarni tayyor holatida berish emas, balki ularning sintezi uchun tegishli shart-sharoitlar yaratilishi kerak. Bu vazifani amalga oshirishning texnologik usullaridan biri bir sohaga oid bilimlarni boshqasiga olib o'tish bilan bog'liq bo'lib, u fanlararo aloqalarni o'rnatishning asosiy mexanizmi hisoblanadi desak mubolag'a bo'lmaydi.

REFERENCE

1. Ibragimov X.I., Abdullayeva Sh.A. Pedagogika nazariyasi. - T.: —Fan va texnologiyalar nashriyoti, 2008.
2. Azizxo'jayeva N.«Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat». TDPU-2003.
3. Г.И.ХАСАНОВА “Таълим жараёнида дастурлаштирилган ўқитиш технологиясидан фойдаланишнинг афзалликлари” Жиззах: 2020. 420 бет. 223-2256
- 4.Хасанова, Г. (2021). Олий таълим муассасалари педагогларининг Креатив қобилиятларини ривожлантиришнинг мазмуни. Academic Research in Educational Sciences, 2(1), 778-782
- 5.М.Усмонова . Ўқувчи шахсига йўналтирилган педагогик технологиялар Таълим технологиялари. 2016 йил. 4-сон.
- 6.М.Усмонова .Педагогик жараён лойихаси – машғулотлар самарадорлигини таъминлаш воситаси сифатида Бошланғич таълим ва жисмоний маданият йўналишида сифат ва самарадорликни ошириш: муаммо ва ечимлар Халқаро илмий конференция. Тошкент. 25 май, 2017 йил
- 7.Садиковна, у. м. (2013). Ali Şir Nevai Eserlerinde Bitki Adları . Dil ve Edebiyat Araştırmaları , (8) , 0-0 . Retrieved from
8. Maxfuza Usmanova, THE CONCEPT OF EDUCATIONAL PROFESSIONAL COMPETENCE AND ITS YIELD FACTORS , Архив Научных Публикаций JSPI: 2020: Архив №54

9. Norquziyeva, M. (2020). The role of educational technology in shaping the professional stability of students. Архив Научных Публикаций JSPI.

10. Abdurakhmonovna, N. M. (2020). Methodology of giving professional knowledge to future teachers. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 10(5), 1378-1383.

11. Manzura, N. (2021). Sustainable Activity in the Teaching Profession and Its Foundations. Psychology and Education Journal, 58(2), 1339-1345.

12. Abdurahmonovna, N. M. (2021). Pedagogical and Psychological Aspects of Professional Sustainability of Future Teachers.

5. Xasanova, G. (2020). Мактабгача таълим ташкилотларида халқ оғзаки ижоди воситаларидан фойдаланишнинг педагогик мазмуни. Архив Научных Публикаций JSPI.

CONTENTS

Volume 2, Issue 10, OCTOBER, 2021

-
136. Inatova, M. S., & G'aybullayev, F. S. (2021). ODDIY VA MURAKKAB MODDALARNING EKVIVALENTLARINI INTERFAOL METODLARIDA ANIQLASH METODIKASI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 875-881. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-875-881>
-
137. Шодманов, Қ. О., & Акрамжонович, М. (2021). ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАРИДА КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВОСИТАЛАРИ. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 882-889. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-882-889>
-
138. Алибоева, И. Н., & Джалилова, Д. (2021). РОЛЕВЫЕ ИГРЫ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УМЕНИЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 890-893. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-890-893>
-
139. Сулаймонов, Ш. (2021). САНОАТ ЧИҚИНДИЛАРИДАН ОЛИНГАН СИРТ ФАОЛ МОДДАЛАРНИ ПИЛЛАКАШЛИК КОРХОНАЛАРИГА ҚЎЛЛАШ. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 894-900. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-894-900>
-
140. Gadoyev, N. O. (2021). BANK TIZIMIDA MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY KO'RINISHLARI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 901-907. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-901-907>
-
141. Tojiboyeva, F. M., Matchonova, M. M., & Boltayeva, G. X. (2021). KIMYOVIY REAKSIYA TEZLIGI MAVZUSINI AXBOROT TEXNOLOGIYASI YORDAMIDA O'QITISH METODIKASI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 908-911. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-908-911>
-
142. Mustafayeva, Z. (2021). MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYACHISI PEDAGOGIK FAOLIYATINING O'ZIGA XOSLIGI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 912-916. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-912-916>
-
143. Qilichova, M. X. (2021). TA'LIM-TARBIYA JARAYONIGA INTEGRATSION YONDASHUVNING MAZMUNI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 917-921. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-917-921>
-
144. Toshtemirova, D. S. (2021). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MASHG'ULOT - TA'LIM BERISHNING ASOSIY SHAKLI SIFATIDA. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 922-926. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-922-926>
-
145. Xamrayeva, E. M. (2021). MILLIY URF ODATLARNI MAKTABGACHA YOSHDA GI BOLALAR TARBIYASIDAGI AHAMIYATI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 927-931. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-927-931>
-
146. Бегматов, Б. (2021). ТЕХНИКА ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ КАСБИЙ МОСЛАШИШ ЖАРАЁНИНИ АМАЛИЁТНИНГ АҲАМИЯТИ. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 932-938. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-932-938>
-
147. Каримова, Ф. С., & Азизова, С. И. (2021). АТМОСФЕРАГА ТАШЛАНАДИГАН САНОАТ ТАШЛАМАЛАРИНИ УШЛАБ ҚОЛИШ ВА УТИЛИЗАЦИЯ ҚИЛИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 939-947. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-939-947>
-
148. Arabbayev, A. X. (2021). MUSIQA DARSLARIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING SAMARASI, O'ZIGA XOSLIGI VA BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 948-953. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-948-953>
-
149. Avezimbetova, A. D., & Pyasova, B. J. (2021). IMPORTANCE OF POEMS AND SONGS IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING PROCESS. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 954-960. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-954-960>
-
150. Ibroimov, S. I., & Usmanova, M. A. (2021). GEOGRAFIYANI O'QITISHDA OG'ZAKI BAYON QILISH METODLARI. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(10), 961-970. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-10-961-970>
-